

Особливо важливо це стало у ХХІ столітті, коли в світі сформувалося інформаційне суспільство. У сучасних реаліях, як ніколи, наука логіка перетворюється на потужний інструмент у боротьбі в інформаційній війні, вона дозволяє розпізнавати фейки та маніпуляції, аналізувати аргументи та статистику, викривати пропаганду та конспірологію, вести ефективну комунікацію та дебати. Захищати себе та суспільство від паніки та дезінформації, дотримуватися інформаційної гігієни, зберігати стійкість під час ІІСО.

РИМСЬКЕ ПРАВО ЯК ОСНОВА СУЧАСНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМ

Макарова В. Д.

Науковий керівник: Садовніков О. К.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

makarovalera102006@gmail.com

Вступ. Однією із найважливіших правових систем за час існування людства є римське право. Воно заклало основу сучасних правових систем у багатьох країнах світу і було сформовано за часів Римської республіки та Римської імперії та охоплює питання приватного, публічного та кримінального права для забезпечення соціальної стабільності та порядку. Принципи та норми римського права пережили падіння Римської імперії і залишаються важливими в правових кодексах Франції, Німеччини, Італії та інших країн континентальної Європи.

Крім того, римські правові концепції заклали базу для міжнародного права і вийшли за європейські межі поширившись завдяки впливу на світову спільноту англосаксонської правової культури. А так, розуміння сутності та впливу римського права забезпечує краще розуміння сучасної правової системи, її фундаментальних принципів, що забезпечують правову стабільність у сучасному світі.

Мета дослідження. Провести аналіз та дати оцінку актуальності римських правових норм у контексті сучасних правових викликів.

Методи та матеріали. В роботі використовувались історичні та правові інтернет джерела з римського права, що знаходяться у відкритому доступі. На їх підставі проведено контент аналіз із залученням методу порівняння та індукції.

Результати дослідження. Римське право займало центральне місце в розвитку правової думки світу. Воно виникло більше 2000 років тому і стало основою правових систем багатьох країн, особливо в розвитку цивільного права. Його значення не обмежується історичним контекстом, та багато його положень

залишаються актуальними і сьогодні. Головними перевагами римського права були його систематичність, логічна структурованість і універсальність. Римські правовики створили чітко визначені категорії правових норм, що поділяються на публічне та приватне право. Приватне право, яке регулює відносини між особами, становить основу сучасних цивільних кодексів багатьох країн, у тому числі Франції, Німеччини та України.

Ключовими принципами римського права є:

- Принцип справедливості та добросовісності, які стали основою для вирішення цивільних спорів;
- Принцип недоторканності приватної власності, який закріпився у сучасному законодавстві більшості демократичних країн;
- Принцип договірної захисту, як засіб гарантії виконувати умови контракту, підписаного обома сторонами договірної угоди.

Особливого значення римське право набуло в галузі кодифікації права. Так «Звід цивільного права», складений імператором Юстиніаном у VI ст. нашої ери, який складався з трьох частин: Кодекс Юстиніана – збірка імператорських конституцій, що охоплювала чинні на той час закони; Дигести – збірник витягів із праць видатних римських юристів, що містив тлумачення та коментарі до законів; Інституції – підручник для студентів-юристів, який викладав основи римського права, став зразком для пізніших правових кодексів. У сучасному світі кодифікація дає змогу спростити правові норми та зробити їх зрозумілими як юристам, так і громадянам.

Римське право вплинуло не тільки на країни романського права, але й на країни загального права, хоча останні мали свої особливості, зокрема систему прецедентного права, відсутність єдиного кодифікованого цивільного кодексу та більшу роль суддів у формуванні права. Так чи інакше, пріоритет римських правових концепцій можна побачити в правовому ландшафті Англії, США, Канаду, Австралію та інші країни, де діє система прецедентного права, по більшості, в сферах договірної угоди та юрисдикції.

Римське право відігравало важливу роль у розвитку правової освіти. Воно допомогло не тільки зрозуміти історію правових систем і використовувати аналогії при ухваленні судових рішень, але й сприяло розвитку логічного мислення, а також вміння аналізувати правові норми через призму прецедентів. Це має особливе значення для впровадження принципу справедливості, який є основою громадянського суспільства.

Висновки. Римське право залишається основою сучасних правових систем завдяки своїй універсальності, логічній структурованості та чіткості правових норм. Принципи, розроблені стародавніми юристами, особливо захист прав власності, обов'язковість договорів, право на справедливість, стали основою для

формування правових систем більшості країн світу. Навіть у сучасному глобалізованому світі ці принципи залишаються актуальними.

Крім того, римське право реалізується не лише як історична спадщина, але й як практичний інструмент, що забезпечує стабільність сучасних правових систем. Його концепції слугують орієнтиром для формування справедливого правового порядку, сприяючи розвитку демократичного суспільства та правовій культурі у світі.

ВЕЛЕСОВА КНИГА: ІСТОРИЧНЕ ДЖЕРЕЛО ЧИ ФАЛЬШИВКА?

Маковецька К. О.

Науковий керівник: Карнацевич В. Л.

Комунальний заклад «Харківський ліцей №89 Харківської міської ради»,

Харків, Україна

makovetskakate2010@gmail.com

Вступ. Середньовічна історія Русі-України неодноразово ставала інструментом для маніпуляцій. Так, російська й радянська історіографія та політична пропаганда робила з цієї історії набір міфів та образів, що мали б підтвердити особливі «історичні» права російського народу та держави. Втім, і в українському освітньому, культурному та публіцистичному просторі поширені стереотипні, а то і відверто фантастичні уявлення про епізоди та героїв історії Давньої Русі, життя та вірування слов'ян. На жаль, антинаукові концепції та вигадки знаходять все нових і нових читачів, хоча вже давно розвінчані фахівцями. Характерний приклад – видання і перевидання «Велесової книги», що певний час навіть фігурувала у шкільній програмі з літератури. Виявлення правди про подібні пам'ятки дозволяє краще розуміти історію нашої країни – не як яскравий, фантазмагоричний світ, що не піддається логічному аналізу, а як реальність, яку можна пізнати та зрозуміти. Це і визначає актуальність дослідження.

Мета дослідження. Дати оцінку «Велесової книги» як пам'ятки, що претендує на статус історичного джерела, зрозуміти, чи можна її використовувати для вивчення подій та вірувань Стародавньої чи Середньовічної України.

Завдання дослідження: проаналізувати історію оприлюднення «Велесової книги», зміст твору; з'ясувати точку зору на «Велесову книгу» провідних фахівців з палеографії, лінгвістики, історії.

Хронологічні межі дослідження складаються з двох періодів. Один – IX-XII століття, тобто час появи та розквіту держави Русь, інший – середина XX – XXI століття, тобто час з моменту першого повідомлення про книгу до наших днів.